

Wyniki badania sanitarno-weterynaryjnego drobiu rzeźnego w Polsce w 2000 r.

HENRYK LIS

Instytut Przemysłu Mięsnego i Tłuszczowego, ul. Jubilerska 4, 04-190 Warszawa

Lis H.

Results of sanitary examinations of poultry slaughtered in Poland during 2000

Summary

Over 376 million birds, including about 12 million hens, 342 million slaughter-chickens, over 16 million turkeys, over 1.6 million ducks and 4.5 million geese were slaughtered under veterinary control in Poland in 2000. Pre- and post slaughter examinations showed that over 1.7 million (0.04%) units of poultry were determined as unfit for use.

The highest percentage regarded as unfit for use was registered in the case of hens (1.13%), and the lowest in chickens (0.45%), turkeys (0.39%), ducks (0.35%), and geese (0.57%).

The most important reason for confiscating the poultry was hyper-leanness which was observed in 0.52% hens, 0.28% chickens, 0.18% turkeys, 0.17% ducks and 2.23% geese.

Incomplete bleeding occurred in 0.08% geese, 0.09% chickens, 0.13% turkeys and ducks and 0.24% hens.

Between 1987–2000 there has been a two-fold increase in poultry slaughtered in Poland, while, at the same time, twice as few birds have been declared unfit for use (0.9% in 1987 and 0.4% in 2000).

Keywords: slaughter poultry, Poland, sanitary examinations

Zapewnienie zdrowia drobiu rzeźnego ma ogromne znaczenie w zabezpieczeniu zdrowej żywności, gdyż mięso drobiowe jest obecnie jedynym rodzajem mięsa, które cechuje się stale wzrastającym spożyciem (7). W okresie dziesięciolecia 1984-1994 produkcja mięsa drobiowego na świecie zwiększyła się o 72%, a w USA stanowiła w 1994 r. 26% całej światowej produkcji mięsa drobiowego (6). W światowym obrocie i handlu mięsem – mięso drobiowe stanowiło prawie 28%, przewyższając znacznie obrót wołowiną i cielęciną (24,8%), mięso małych przeżuwaczy (5,2%), plasujące się za wieprzowiną (38,9%) (2). Było to związane ze spadkiem spożycia w ostatnich latach wołowiny i cielęciny, a wzrostem konsumpcji mięsa drobiu. Istniało jednocześnie zagrożenie dla chowu i hodowli drobiu ze strony chorób zakaźnych. Rzekomy pomór drobiu rejestrowany jest na wszystkich kontynentach. Wystarczy przypomnieć jego występowanie w Meksyku w 1999 r. w 88 fermach, w efekcie czego poddano likwidacji 12,5 miliona drobiu (1) oraz pojawienie się w okresie od grudnia 1999 r. do marca 2000 r. 400 ognisk pomoru drobiu we Włoszech, gdzie zachorowało około 12 milionów ptaków (1). Zachorowania objęły rejony, w których była najbardziej rozwinięta produkcja drobiarska, a dotknęły głównie chów i hodowlę indyków, wśród

których śmiertelność dochodziła do 97% w poszczególnych stadach. Chorowały także ptaki wolno żyjące (1). Przenoszeniu chorób drobiu na bardzo odległe kontynenty sprzyjał nielegalny wwóz zwierząt (w tym ptaków) przez turystów. Z informacji urzędów celnych krajów Unii Europejskiej wynikało, że proceder szmuglowania zwierząt, w tym ptaków, nasilił się w ostatnich dziesięciu latach. Tylko urzędy celne Niemiec w 1993 r. przechwyciły na granicy 7263 egzemplarze przewożone przez 861 turystów, natomiast w 1999 r. zarejestrowano 2941 osób z próbami nielegalnego wwiezienia 65 517 zwierząt, głównie ptaków. Pochodziły one najczęściej z Dominikany, Meksyku, Kuby i Tajlandii (3). Rzekomy pomór drobiu w 1999 r. stwierdzono u ptaków wolno żyjących w Argentynie, Brazylii, Kanadzie, Francji, Japonii, Luksemburgu i Holandii, a u drobiu w fermach w Australii i Wenezueli (1). Najgroźniejsze choroby drobiu są bardzo rzadko stwierdzane w rzeźniach drobiu, ale mają istotny wpływ na stan jego zdrowia i jakość uzyskiwanego mięsa. Nie bez znaczenia są straty i konfiskaty drobiu powodowane chorobami bądź objawami chorobowymi (10). W niniejszym opracowaniu przedstawiono ocenę wyników badania sanitarno-weterynaryjnego drobiu rzeźnego w Polsce, a także przyczyny konfiskat w 2000 r.

Materiał i metody

Opracowanie oparto na wynikach urzędowego badania zwierząt rzeźnych, w części odnoszącej się do drobiu oraz własnych obserwacjach i zapiskach.

Wyniki i omówienie

W 2000 r. w Polsce poddano ubojowi pod nadzorem weterynaryjnym ponad 11 mln kur, ponad 340 mln kurcząt rzeźnych, ponad 16 mln indyków, ponad 1,6 mln kaczek i ponad 4,5 mln gęsi (4, 5) (tab. 1). Największy odsetek tuszek uznanych za niezdatne odnotowano wśród kur (1,13%), a najmniejszy wśród kaczek (0,35%).

Głównymi przyczynami konfiskat były: wychudzenie, niedostateczne wykrwawienie i wodnica. Łącznie konfiskacie uległo ponad 1,7 mln sztuk drobiu. Zarejestrowano ponadto sporadyczne przypadki gruźlicy u kur, choroby Mareka u kurcząt, salmonelozy, schorzeń górnych dróg oddechowych, białaczki, aspergilozy, kokcydiozy i innych pasożytów (tab. 2). W porównaniu wielkości ubojów i konfiskat drobiu rzeźnego w 2000 r. z wynikami badania w 1987 r. zwraca uwagę ponad dwukrotny wzrost liczby

ubijanych ptaków, a jednocześnie ponad dwukrotnie mniejsza liczba tuszek uznanych za niezdatne (0,9% w 1987 r. i 0,4% w 2000 r.) (9). Obserwowane od lat odchylenia jakościowe, jako przyczyna dyskwalifikacji dwukrotnie większej liczby drobiu niż choroby zakaźne i pasożytnicze zasługują na większą uwagę i konieczność eliminacji tego zjawiska (8).

Pamiętać należy jednocześnie, że podstawowym problemem jest i pozostanie zanieczyszczenie mikrobiologiczne drobiu rzeźnego w trakcie procesu ubojowego (7). W 2000 r. ubój drobiu odbywał się w 366 rzeźniach. Natomiast rozbiór mięsa drobiowego i jego przetwarzanie dokonywało dalszych 370 zakładów (4). Ich stan sanitarny odbiegał od obowiązujących norm, a dotyczyło to aż 182 (24,72%) zakładów. Stąd stała kontrola stanu sanitarnego podmiotów gospodarczych zajmujących się ubojem, rozbiorem tuszek i przetworstwem mięsa drobiowego, dbałość o utrzymanie czy-

Tab. 1. Występowanie objawów i zmian chorobowych u drobiu rzeźnego w 2000 r. w Polsce

Drób	Liczba badanego drobiu	Liczba i % drobiu z objawami lub zmianami chorobowymi	Liczba i % drobiu uznanego za niezdatny do spożycia
Kury	11 639 967	132 059 / 1,13	132 059 / 1,13
Kurczęta	342 545 562	1 588 475 / 0,46	1 537 116 / 0,45
Indyki	16 105 425	66 637 / 0,41	63 879 / 0,39
Kaczki	1 687 127	6011 / 0,35	5991 / 0,35
Gęsi	4 535 020	25 879 / 0,57	25 879 / 0,57
Ogółem	376 513 101	1 819 061 / 0,050	1 764 924 / 0,47

Tab. 2. Wyniki badania san.-wet. drobiu rzeźnego w 2000 r. (liczba / procent)

Rodzaj zmian	Kury	Kurczęta	Indyki	Kaczki	Gęsi
Gruźlica	3404 / 0,029	-	-	-	-
Choroba Mareka	1102 / 0,009	6998 / 0,02	-	-	-
Salmonelozą	405 / 0,003	380 / 0,0001	-	-	-
Schorzenia dróg oddech.	4978 / 0,04	17 416 / 0,005	1269 / 0,007	-	478 / 0,01
Wychudzenie	60 463 / 0,52	984 244 / 0,28	30 460 / 0,18	2903 / 0,17	10 645 / 2,23
Niedostateczne wykrwawienie, wodnica	29 058 / 0,24	320 526 / 0,09	21 920 / 0,13	2276 / 0,13	3674 / 0,08
Białaczka	11 368 / 0,009	31 650 / 0,009	397 / 0,002	-	-
Posocznica i ropnica	6130 / 0,05	38 943 / 0,01	7615 / 0,04	74 / 0,004	3168 / 0,06
Aspergiloza	2837 / 0,02	23 892 / 0,006	378 / 0,002	248 / 0,01	5782 / 0,12
Inne choroby	2780 / 0,02	87 068 / 0,02	3127 / 0,02	64 / 0,003	1591 / 0,03
Rozkład gnilny	4109 / 0,03	31 244 / 0,009	911 / 0,05	414 / 0,02	541 / 0,01
Kokcydioza	824 / 0,007	23 519 / 0,006	-	-	-
Inne pasożyty	4601 / 0,03	22 543 / 0,006	560 / 0,003	12 / 0,0007	-
Razem	132 059	1 588 475	66 637	5991	25 879

stości i porządku, a także kontrola występowania chorób drobiu na terenie całego kraju.

Piśmiennictwo

1. Anon.: Animal health status and disease control methods in Member Countries in 2000. OIE, Paris 2001.
2. Anon.: Światowy obrót mięsem. Medycyna Wet. 2000, 56, 273.
3. Anon.: Nielegalny import zwierząt do UE. Medycyna Wet. 2000, 56, 476.
4. Anon.: Mat. inf. Min. Roln. i Roz. Wsi – Gł. Insp. Wet., Warszawa, 2001.
5. Anon.: Mat. inf. Woj. Insp. Wet., Warszawa, 2001.
6. Duda Z.: Podręcznik godny polecenia. Gosp. Mięś. 2001, 53, 38-39.
7. Fehlhauer K.: Problemy mikrobiologiczne u drobiu rzeźnego. Medycyna Wet. 1996, 52, 758-762.
8. Libelt K.: Występowanie odchyleń jakościowych u drobiu rzeźnego w Polsce w latach 1996-1999. Medycyna Wet. 2001, 57, 102-104.
9. Lis H.: Wyniki badania sanitarno-weterynaryjnego drobiu rzeźnego w Polsce. Medycyna Wet. 1990, 46, 157-158.
10. Radkowski M., Uradziński J.: Wyniki badania sanitarno-weterynaryjnego drobiu grzebiącego na terenie woj. olsztyńskiego. Medycyna Wet. 1996, 52, 581-583.